

helyre akadnak. Ilyenkor akárhányszor vasúti töltésen is áthaladva, milliónyi példányaitól az egész vonat kerekei annyira megszírosodtak, hogy forogtak ugyan, de nem haladtak s a vonat megállt, míg a síneket homokkal be nem hintették. Kifejlődve 30–40 mm. hosszú. *Bábja* hasonlít az *A. crataegi*-éhez, de a rajta levő pontok sokkal apróbbak. Kitelel, fához-falhoz erősítve.

Parazitái: *Blepharidae vulgaris* Mg., *Machaira serriventris* Rdi. és *Masicera sylvatica* Meade Diptera-fajok; *Tetrastichus lissonotus* Müll., *Pteromalus puparum* (L.) Swed. és *Macroglenes nigroclypeatus* Am. Kirch. Chalcidida fajok; *Apanteles jucundus* Marsh., *A. rubripes* (Hal.) Reinh., *A. (Microgaster?) spirius* Wsm. Reinh. és *Microgaster glomeratus* L. Braconida-fajok, és *Limmeria ebenina* Gr. Ichneumonida-faj.

Ezek közül a hernyónak különösen elkeseredett ellensége a *Pteromalus puparum* és *Microgaster glomeratus*. Az utóbbinak több száz álczája él a hernyó bensejében, annélkül azonban, hogy annak tápláló csatornáját átfurnák; végül a hernyó testakaróján át kijönnek és immár gyorsan elpusztuló áldozatuk testén el is bábóznak. Ezen fehér vagy sárgás színű apró bábokat, melyek a holt hernyót egészen elborítják, a nép a hernyó tojásának tartja. A *Pteromalus puparum* és más élősdiek álczái a hernyónak csupán zsiradék részével táplálkoznak és csak miután az elbábózódott volna, emésztik fel a bábnek egész tartalmát s a bábót saját átalakulásuk miatt vagy már őszkor elhagyják vagy kész rovarként csak tavaszkor kelnek ki belőle. Az élősdiken kívül, a melyek a többi *Pieris*-fajokat is hasonló módon megtizedelik, még járványos betegségek is pusztítják a hernyókat.

Előfordul az összes szomszéd országokban. Elterjedési köre: Spanyolországtól Japánig (10–14°) és Norvégiától Egyiptomig (65–30°).

Adatok Magyarország rovar-faunájához.

(Közlemény a Paedagogium biológiai laboratoriumából.)

Közléteszi *Dr. Ványel Jenő*.

III. Hymenoptera. Hártýásszárnyúak.

I.

A hártýásszárnyú rovarok gyűjtésében az összes hallgatók részt vettek ugyan, de a velük való foglalkozás leginkább Gulyás

Florián. Spat János (1903), továbbá Csaplár Aladár, Lendvay Dezső és Moczár Miklós (1904) feladata volt: a mennyiben ők gyűjtötték, praeparálták, meghatározták és gyűjteménybe rendezték a Hymenopteraikat. A meghatározás nehéz munkájában különösen *Mocsáry Sándor*, kir. tanácsos, nemzeti múzeumi igazgató ör volt szíves segédkezni; e megbecsülhetetlen fáradságáért, tapasztalt jó-ságáért, lekötelező szívességeért kellemes kötelességem mind az in-tézet, mind a hallgatók és saját magam nevében is leghálásabb köszönetet mondani.

A hallgatók 1901-ben 544 drb., 1902-ban 605 drb., 1903-ban 740 drb. és 1904-ben 2653 drb. vagyis összesen 4547 drb. hártványsszárnyú rovar és gubacsot gyűjtöttek. A gyűjtött állatok a következő 392 fajhoz tartoznak.

Cimbex humeralis Geoff. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégy-háza; — *lutea* L. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégyháza; — *femora-ta* L. I. Rákos; — *connata* Schrk. I. Tisza-Alpár.

Clavellaria amerinae L. I. Tisza-Alpár, Félégyháza.

Abia nigricornis Leach. I. Tisza-Alpár; — *sericea* L. I. Félégyháza.

Hylotoma euodis L. I. Budapest, Szarvaskő (Heves m.); — *pygmaea* Pnz. II. Visegrád; — III. Putnok; — *rosae* L. I. Félégy-háza; — II. Kömlőd; — III. Putnok.

Phymatocera fuliginosa Schrk. I. Budapest

Emphytus coxalis Klug. III. Putnok.

Dolerus germanicus Fabr. I. Békás-Megyer; — *gonayer* Fabr. I. Budapest; — *fissus* Htg. I. Budapest, Békás-Megyer, Tisza-Alpár; — II. Visegrád.

Rhogogastera viridis L. I. Félégyháza.

Tenthredopsis Thomsoni Knw. I. Félégyháza; — II. Visegrád; — *Raddatzii* Knw. I. Félégyháza; — *neglecta* Lep. I. Budapest, Félégyháza; — II. Visegrád; — *stigma* Fabr. II. Visegrád; — *hungarica* Klug. II. Visegrád.

Macrophya rustica L. I. Félégyháza; — *postica* Brullé. I. Budapest, Félégyháza; — III. Kömlőd; — *diversipes* Schrk. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár; — II. Kömlőd; — III. Putnok; — *12-punctata* L. I. Budapest, Félégyháza; — II. Visegrád.

Allantus costatus Klug. I. Félégyháza; — II. Perkáta; — *scrophulariae* L. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár; — II. Kömlőd; — III. Putnok; — *Dahlia* Klug. I. Félégyháza,

Tenthredo coryli Panz. I. Budapest, Félégyháza, Csongrád; — II. Visegrád; — *fagi* Panz. III. Leibicz; — *mesomelaena* L. I. Budapest; — *flava* Scop. III. Leibicz.

Lyda nemoralis L. I. Félégyháza.

Cephus pygmaeus L. I. Budapest, Csongrád; — II. Perkáta, Kömlőd.

Xiphidria longicollis Latr. I. Budapest, Félégyháza; — II. Kömlőd.

Sirex juvenens L. IV. Bártfa; — VI. Dubova; — *noctilio* Fabr. III. Viszóka; — *carinthiacus* Knw. III. Viszóka; — *gigas* L. I. Félégyháza, Kecskemét; — II. Kőszeg; — III. Selmeczbánya, Putnok; — IV. Bártfa; — V. Maroskecze, Bálványosfürdő; — VI. Dubova.

Neuroterus baccarum L. I. Török-Bálint; — *laeviusculus* Schek. I. Félégyháza; — *lanuginosus* Gir. I. Budapest; — II. Keszthely; — *lenticularis* Oliv. I. Budapest; — *numismalis* Oliv. I. Budapest; — *saltans* Gir. I. Budapest.

Dryophanta agama Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *cornifex* Htg. I. Budapest; — *divisa* Htg. I. Budapest; — *folii* L. I. Budapest, Dánospuszta; — II. Keszthely; — *pubescentis* Mayr. I. Török-Bálint.

Chilaspis nitida Gir. I. Budapest.

Biorrhiza terminalis Fabr. I. Budapest, Török-Bálint, Kecskemét; — II. Keszthely.

Cynips argentea Htg. I. Török-Bálint (sok); — *aries* Gir. I. Budapest, Csongrád; — *caliciformis* Gir. I. Török-Bálint; — *calicis* Burg. I. Dánospuszta, Csongrád; — *Caput-Medusae* Htg. II. Keszthely; — III. Putnok; — *conglomerata* Gir. I. Török-Bálint; — *coriaria* Haimh. I. Budapest, Török-Bálint; — *galeata* Gir. I. Török-Bálint; — *glutinosa* Gir. I. Budapest, Török-Bálint; — *hungarica* Htg. I. Budapest, Csongrád; — *Kollarii* Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *lignicola* Htg. I. Budapest; — *polycera* Gir. I. Budapest, Török-Bálint; — *tinctoria* Oliv. I. Budapest; — *truncicola* Gir. I. Török-Bálint.

Andricus aestivalis Gir. VI. Apatin; — *autumnalis* Htg. I. Török-Bálint; — *fecundatrix* Htg. I. Budapest; — *gladium* Gir. I. Budapest; — VI. Apatin; — *lucidus* Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *Mayri* Wachtl. I. Budapest; — *urnaeformis* Fonsc. I. Török-Bálint.

Synophrus politus Htg. I. Budapest.

Anlax glechomae Htg. I. Budapest; — II. Visegrád; — III. Dobsina.

Rhodites eglanteriae Htg. I. Török-Bálint; — *rosae* L. I. Budapest, Török-Bálint; — II. Visegrád; — III. Putnok, Lipótvár; — V. Maroskecze; — VI. Dubova; — *spinossimae* Gir. I. Budapest.

Ichneumon J. — *culpator* Schrk. I. Budapest, Tisza-Alpár,

Félegyháza, Dánospuszta ; — II Kömlőd ; — *zonalis* Grav. I. Tisza-Alpár ; — *sarcitorius* L. I. Tisza-Alpár.

Amblyteles palliatorius Grav. I. Tisza-Alpár ; — *fasciatorius* Fabr. I. Tisza-Alpár ; — *amatorius* Müll. I. Budapest, Tisza-Alpár, Dánospuszta ; — *negatorius* Fabr. I. Félegyháza ; — *uniguttatus* Grav. I. Félegyháza, Dánospuszta, Budapest ; — II. Kömlőd ; — *camelinus* Wesm. I. Tisza-Alpár, Félegyháza ; — *fusorius* L. V. Maroskecze ; — *fossorius* Müll. I. Félegyháza.

Crypturus argiolus Grav. I. Tisza-Alpár.

Cryptus albatorius Grav. I. Budapest ; — II. Visegrád ; — III. Putnok ; — *gratosus* Tschb. I. Félegyháza, Dánospuszta ; — — *spiralis* Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok ; — *tarsoleucus* Grav. I. Budapest, Félegyháza, Tisza-Alpár ; — *viduatorius* Grav. III. Putnok.

Trychosis plebeja Tschek. II. Kömlőd ; — III. Putnok.

Stylocryptus vagabundus Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. — Lipótvár.

Opheltes glaucopterus L. I. Budapest, Csongrád ; — II. Lipótvár.

Hellwigia elegans Grav. I. Félegyháza, Tisza-Alpár.

Ophion luteus L. I. Budapest.

Campoplex falcator Thunb. I. Budapest, Tisza-Alpár ; — II. Visegrád, Kömlőd ; — III. Lipótvár ; — *nitidulator* Hlgr. II. Visegrád.

Bauchus falcator Fabr. I. Budapest, Tisza-Alpár.

Evetastes fornicator Fabr. I. Félegyháza ; — *laevigator* Vill. I. Félegyháza.

Lissonota hians Thoms. I. Budapest, Csongrád ; — *parallela* Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok.

Pimpla instigator L. I. Félegyháza, Tisza-Alpár ; — *inflata* Grav. I. Csongrád.

Ephialtes dux Tschek. I. Budapest ; — *tuberculatus* Fourcr. I. Tisza-Alpár.

Rhyssa hungarica Mocs. I. Budapest ; — *obliterata* Grav. V. Maroskecze ; — *persuasaria* Grav. V. Alsó-Szent-Mihályfalu.

Alomya ovator L. I. Tisza-Alpár.

Vipio desertor Fabr. I. Budapest ; — *uominator* Fabr. I. Rákospalota ; — *appellator* Nees. I. Budapest, Félegyháza.

Cardiochelis saltator Fabr. I. Félegyháza.

Helcon torulator Nees. I. Budapest.

Cremnops desertor Latr. I. Budapest, Félegyháza, Csongrád ; — II. Kömlőd.

Leucopsis dorsigera Fabr. I. Budapest, Félegyháza.

Chalcis flavipes Panz. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár ;
 -- II. Kömlőd ; — *intermedia* Dalm. I. Budapest ; — III. Putnok.
Ellampus v. virescens Mocs. I. Félégyháza ; — *bideus* Först.
 I. Félégyháza.

Holopyga amoenula Dhlb. I. Félégyháza. Mátrakécs ; — *chrysonota* Först. I. Félégyháza ; — *ahenea* Dhlb. I. Félégyháza.

Hedychrum Gerstaeckeri Chevr. I. Félégyháza ; — *nobile*
 Scop. I. Félégyháza ; — *rutilans* Dhlb. I. Tisza-Alpár, Félégyháza.

Chrysis analis Sp. I. Félégyháza ; — *Zetterstedti* Dhlb. I. Félégyháza ; — *dichroa* Dhlb. II. Visegrád ; — *cyanea* L. I. Félégyháza ; — II. Kömlőd ; — *fulgida* L. I. Budapest. Félégyháza ; — *scutellaris* Fabr. I. Félégyháza ; — *ignita* L. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok ; — *Rudii* Schuck. V. Alsó-Szent-Mihályfalu ; — *purpurata* Fabr. I. Félégyháza ; — *Dalla-Torreana* Mocs. I. Félégyháza ; — *Leachii* Schuck. I. Félégyháza
Parnopes grandior Pall. I. Félégyháza.

Magyarország Cerambycidai.

Irta Csiki Ernő.

XXI.

78. nem : **Menesia Muls.**

Fekete, a csápok tő- és csatlóíze fekete, a többi íz barna. a lábak sárgák, a homlok, egy hosszanti sáv az előtör közepén, a paizsoeska és egy kerek folt a szárnyfedők csúcsán fehér szőrös. Hossza 5--7 mm. — Előfordul Közép-Európában; nálunk ritka, termőhelyei: III. Borosznó ; V. Zilah, Kozosvár, Szent-Erzsébet, Medgyes, Szászrégen ; VI. Herkulesfürdő, Korniaréva. (*biguttata* Redtb.)

1. **bipunctata Zoubk.**

79. nem : **Tetrops Steph**

(*Polyopsia* Muls.)

Fekete, a csápok vége többnyire barnás, a szárnyfedők barnás-sárgák, csúcsuk fekete⁰⁾, a lábak sárgák vagy rész-

⁰⁾ Némelykor a szárnyfedők egészen feketék (ab. *nigra* Kr.) Ez a színváltozat hazánkban valószínűleg szintén meg lesz található a magasabb legyevidéken.